

Å forberede elevene til utforskende samtaler

Denne ressursen vektlegger viktigheten av å forberede elever på samtaleaktiviteter, og går i detalj på strategiene for å gjøre nettopp dette.

En god diskusjon

Det er viktig å forberede elevene på diskusjonsaktiviteter ved å gjøre det tydelig hva som skal til for å få til «en god diskusjon». Elevene bør være klar over at når de blir bedt om å diskutere samtalemomenter, er det deres oppgave å engasjere hverandre til å snakke. Formålet er å forhandle frem en felles mening eller et svar som skal deles med klassen. For å oppnå dette, må de være klar over hvor viktig det er med «utforskende samtaler».

Utforskende samtaler er læringseffektive samtaler der alle bidrar. I utforskende samtaler blir alle og enhver spurt direkte om idéene sine. Det som blir sagt blir respektert; begrunnelser blir etterspurt og gitt, og en viss grad av utfordringer er både forventet og verdsatt. Å ha et åpent sinn er viktig, det samme med deling av all relevant informasjon.

Gruppen vet hvordan de skal lytte oppmerksomt til utdypning og forklaring, og hvert gruppelem forventes å være i stand til å oppsummere og videreformidle hovedinnholdet fra gruppediskusjonen (Mercer og Littleton, 2007: 71). Underveis i-, eller etter utforskende samtaler, kan grupper oppleve at det ikke alltid er mulig å komme frem til felles enighet om et svar. Diskusjonen kan i slike tilfeller bli åpnet for hele klassen, med at gruppen først forklarer hvorfor de har blitt enige. Grupper bør være klar over at nøling, usikkerhet og gjetning er verdifullt, fordi dette er indikasjoner på læringsmuligheter. Enkelt personer eller grupper kan hjelpe til ved å uttrykke mangel på kunnskap eller forståelse rundt faktainformasjon, idéer og meninger.

Lyttning og turtaking er nøkkelferdigheter, i tillegg til evnen til å koble sammen idéer og å oppsummere poenger som andre har kommet med. I en gruppesamtale, bør hver elev vite

at de er ansvarlige for både egen og andres læring. Samtale er verktøyet for læring via diskusjon, dermed er det viktig at samtalen har fokus på oppgaven de skal løse.

Utforskende samtaler kan hjelpe elevene til å tenke og å utvikle nye idéer, ved å kunne forstå andres synspunkter.

Oppsummert har utforskende samtaler disse egenskapene:

- Hvert gruppemedlem forstår viktigheten av diskusjon
- Alle bidrar
- Det blir invitert til å bidra, og bidragene blir lyttet oppmerksomt til
- Alle delte idéer blir respektert
- Begrunnelser blir gitt for ulike meninger
- Utfordringer sees på som en verdifull måte å stimulere videre tenkning
- Uenighet blir satt ord på for å muliggjøre videre diskusjon
- Idéer knyttes sammen gjennom diskusjon
- Bidragsyterne har tid til å utvikle idéene sine og utdype hva de sier
- Gruppen samarbeider om å forhandle frem et felles mål

Diskusjoner basert på utforskende samtaler legger til rette for «interthinking» - det vil si, å tenke høyt sammen. Interthinking gir enkeltpersoner mulighet til å (Mercer og Littleton, 2007):

- formulere egne idéer og sammenligne dem med andre
- analysere og vurdere et bredere spekter av synspunkter
- utdype og forklare på en måte som etablerer overbevisende argumenter
- bedre forstå andres tanker
- finne måter å skape et nytt, felles svar, ved å sammenkoble eller flette sammen gruppens idéer.

Når de arbeider med samtaleoppgaver som for eksempel samtalemomenter, bruker elevene både pensum og uformell kunnskap.

Elevene bør være klar over at læringsmålene for gruppearbeidet er:

- å engasjere seg helhjertet i idéene som blir foreslått;
- å forberede seg til å dele idéer i en helklassediskusjon;
- å etablere en dyp forståelse av idéene som undersøkes.

Om samtalemomenter

Samtalemomenter er tankevekkende utsagn som kan underbygge diskusjon, hvis de blir presentert for godt forberedte elever. Som utgangspunkt kan det hjelpe elevene hvis du gir dem noen samtalemomenter for å skape utforskende samtaler. Å lære å bruke slike uttrykk, eller "samtaleverktøy", er en ferdighet for livet (Dawes, 2012).

Nyttige samtaleverktøy er:

- «Hva tror du? Hvorfor tror du det?»
- «Jeg er enig i dette, fordi ...»
- «Jeg er uenig i dette, fordi ...»
- «Dette minner meg på ...»
- «Kan du si mer om ...»
- «Hva tenker dere om denne idéen?»
- «Jeg vet at...»
- «Tror vi alle at ...?»

Utforskende samtaler innebærer at elevene bygger på hverandres innspill, utdyper idéer og forhandler seg fram til en rekke ulike synspunkter. Tilsvar på «samtalemomenter» innebærer noen ganger å vurdere om uttalelsen er «rett» eller «gal», eller om gruppen er «usikker». Lister med «samtalemomenter» er alltid ganske lange fordi det er viktig at alle gruppene har interessante idéer å vurdere og diskutere i løpet av den tiden de har tilgjengelig.

Inntil elevene lærer å gjennomføre en utforskende samtale, kan de ha en tendens til å avslutte diskusjonen, komme til en overfladisk enighet, eller å ikke etterlyse hverandres bidrag. For å kunne ha mye å snakke om, bør læreren støtte grupper som sliter i sine

utforskende samtaler, starte tenkefasen deres på nytt, tilby samtalemomenter til samtalen, og be dem om å vurdere idéer mer inngående.

Samtalegrupper på tre studenter er ideelt. Fire gjør ofte at gruppen deler seg opp i to par, og mer enn fire ender ofte med at ikke alle idéer får en sjanse til å bli hørt. Par kan gjennomføre utforskende samtaler, men med en tredje person tilføres gruppa ofte stimulans, kreativ friksjon og en bredde av erfaring som beriker diskusjonen. Det fysiske tilgjengelige rommet og profesjonell kunnskap om hvordan elever svarer hverandre, vil gi kvalifiserte beslutninger om samtalegruppene.

Elevinstruksjon: Hvordan bruke samtalemomenter

Husk at nettopp ditt bidrag vil hjelpe andre til å lære. Hvem som helst av dere kan bli bedt om å bidra til plenumsdiskusjonen.

- Først velger dere en som leser, deretter les og lytt til samtalemomentene.
- Nå kan dere tenke over hva dette betyr.
- Tenk over hvordan du kan formulere kunnskapen din eller meningene dine med ord.
- Gi begrunnelser for det du sier.
- Still spørsmål.
- Konsentrer deg.
- Reflekter over det du hører.
- Del hva du mener med gruppen din.
- Lytt oppmerksomt til andre og gi din egen oppfatning eller en kontrast til hva de sier med dine egne tanker.
- Be hverandre om å forklare, si mer, eller klargjøre det som har blitt sagt.
- Oppsummer diskusjonen.
- Prøv å etablere enighet.
- Bestem deg for hva du vil si i helklassediskusjonen.